ואסקיניה. וא"ת ולמאן דמיים לזילותא דבי דינא היכי אסקוהו כיון דאחתיניה מממת הקול וליכא למימר דליכא זילותא דבי דינא אלא שהורידוהו שתי פעמים כדמוכח בחזקת הכמיס (ב"ב דף לג.) וי"ל דליכא זילותא דבי דינא אלא היכא שהורידוהו ע"י עדות אבל בהורדה שע"י הקול ליכא זילותא דב"ד ואע"ג דאמרינן (גיטין דף פח.) גבי גרושה לכהן דלא מבטלים קלא היינו משום דאית ליה תקנתא אבל הכא דאי לא מסקינן ליה לעולם פסול מבטלין [1] מי נמי בתרומה דרבנן הקילו: **אנן** אחתינן ליה אנן מסקינן ליה. פי' בקונטרס אע"ג דתרי ותרי נינהו אוקי תרי להדי תרי ואוקי גברא אחזקתיה וקשה לר"י דבפרק האומר בקדושין (דף פו. ושם) קאמר גבי יגאי היכי דמי אילימא דתרי אתרי אשתבאי מאי חזית דשמעת אהני פירוש אהני דאמרו לא אשתבאי מאי חזית דשמעת אהני אהני ואמאי קאמר ויבוקש הדבר ולא נמצא והתם פי' בקונטרס דלא אמרי' אוקי תרי בהדי תרי ואוקי גברא אחזקיה דהא לא בא להעיד על אמו אלא על יגאי ולו לא היה חזקת כשרות ואין גרשה לר"י דחזקת האם מהניא גם לינאי כדאשמע הכא ואמרינן נמי לעיל בפ"ק (דף יג. ושם) לדברי המכשיר בה מכשיר בנתה ואפילו מאן דפסל בנתה היינו משום דמעלה עשו גבי זנות וגם אין לומר כמו שאיר ר"ת דליכא למימר האם אוקמינן אחזקה לפי שכל הנשים היו בחזקת שבויות דא"כ היכי מייתי מינה ראיה על אשתו שזינתה בעד אחד דשאני האם דכל הנשים בחזקת שבויות אבל אשתו זינתה היא בחזקת היתר וגרשה לר"י דתרי ותרי ספיקא דרבנן הוא ומדרבנן האמינו דלא מוקמינן לה אחזקה והכא בתרומה דרבנן הקילו ובפרק בכל מערבין (עירובין דף לה.) גבי תרומה ונטומאה כו' ספק הרי זה חמר גמל דברי ר"מ ומוקי לה [2] רבה ורב יוסף בשאני כאן עדים הא דלא מוקמינן לה אחזקה דלא נטמאת אע"ג דתרומה בזמן הזה דרבנן היינו משום דערודי תחומין דאוריימא לר"מ מי נמי שאני האם דאיכא ריעותא דהרי נטמאת לפניך ולא אמרינן השתא הוא דאיטמי אע"ג דגבי מקוה אמרינן השתא הוא דחסר ואמאי (נדה דף ב:) הכא דאיכא שאי כאי עדים לא אמרינן השתא הוא דאיטמי וכשנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת דאמרינן לעיל (דף כב:) לא תנא ולא מוקמינן לה אחזקה אשת איש היינו משום דחזקה דאשה דייקא ומנסבא מרעה לה לאחזקה אשת איש אע"ג דכשנים אומרים מת דאמרינן בהאשה רבה (יבמות פז:) דמותבת לחזא לו וכיון דליכא חומרא בסוף לא דייקא מ"מ הכא כיון דמכחישין זה את זה איכא חומרא וכשנים אומרים נתגרשה דאמרינן נמי לא נתגרשה ושנים אומרים לא דייקא ואיכא נמי חזקה דאין האשה מעיזה פניה דשלא בפני בעלה מעיזה וכ"ש היכא דמסייעין לה עדים ויש לומר דמכל מקום דייקא לפי שראתה שיוחמו עדיה או יפקלו אותם בגזלנותא ובהאשה רבה (שם לג: ושם) גבי בעו מיניה מרב ששת עד אחד ביבמה מהו כו' אמר להו תניתוה אמרו לה מת בגך ואחר כך מת בעליך ונתייבמה ואח"כ אמרו לה חילוף הדברים תנא והולד לאשון והאחרון ממזר היכי דמי אילימא תרי ותרי מאי חזית דשמכת אהני דאסרי ליבם קמוך אהני דשרו לה וקשה דמאי פריך והא אית לן לאוקמי אחזקה דאסורה ליבם שמת בעלה תחלה כדאמרינן בפרק ארבעה אחין (שם דף לא. ושם) גבי נפל הבית עליו ועל בת אחיו כו' ועוד כיון דתרי ותרי ספיקא דרבנן הוא יש לאוסרה כדאמרינן גבי יגאי והתם לא דייקא כדאמרינן התם זימנין דרמתא ליה ליבם וי"ל דמ"מ מהני דיוקא דידה לענין דמרעה ליה לחזקא איסור ליבם והא דפריך נמי התם כו' ועוד ממזר ספק ממזר הוא אע"ג דבחזקת איסור ליבם היא מ"מ לא הוי ממזר ודאי דמהני דיוקא דידה כדפרשינן ועוד כיון דתרי ותרי ספיקא דרבנן אין לנו להעמידה על חזקתה ולהתירו בממזרת ורבינו יצחק בר ברוך פי' דלא אמרינן בכל הני אוקמא אחזקה לפי שהשנים שמוציאים אותו מחזקתו של היתר הם מעידים תחלה ומיד כשהעידו יצא מחזקתו ע"י עדותן ותו לא אמרינן אוקמא אחזקה ולהכי פריך לעיל מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא דשנים שאומרים נתקדשה העידו תחלה ושנים אומרים נתגרשה אע"פ שהם העידו תחלה מ"מ היתה בחזקת אשת איש וכן ההיא דהאשה רבה ודינאי שנים המוציאין אותו מחזקתו באו תחלה ואין נראה לרבינו יצחק דהא הכא בשמעתין מוקמינן ליה אחזקה אע"ג דכבר פסלוהו השנים והוציאוהו מחזקתו ואין סברא שיועיל מה שעד אחד המכשיר העיד קודם [3] ועוד דרב אשי משמע דבעי למימר דאפילו אתו שניהם לבסוף דמסקינן ליה: **על** ידי ממון מותרת **לבעלה.** נראה דמותרת אפילו לבעלה כהן דלא חיישינן אפי' לאונסא משום דמרתתי להפסיד ממונם ולא דמי לשבויה וכן מוכח בגמרא דקאמר לא שנו אלא שיד ישראל תקיפה על העובדי כוכבים אבל יד העובדי כוכבים תקיפה על עצמן אפילו ע"י ממון אסורה לבעלה ועל כרחן היינו לכהונה מדקאמרי אף אנן נמי תניא מהיכא דריחקוה בני משפחתה והא לא שייך אלא לכהונה דבישראל לא שייך וריחקוה בני משפחתה לאיה אסורה אלא לבעלה ועוד ראיה דתנן בפ' שני דמסכת ע"ז (דף כב.) אין מעמידין בהמה בפונדקאות של עובדי כוכבים מפני שאשורים על הרביעה ורמיניהו לוקמין מהן בהמה לקרבן לא קשיא הא לכתחלה והא דיעבד ומנא תימרא דשני בין לכתחלה כו' דתנן לא תתייחד אשה עמהם מפני שאשורים על העריות ורמיניהו האשה שנאנסה ע"י עובדי כוכבים ע"י ממון מותרת לבעלה אלא ש"מ שני לן בין לכתחלה לדיעבד משמע דאין לחוש כלל שנבעלה דאי מותרת לבעלה ישראל קאמר דלא חיישינן שמא נתרצת אבל לבעלה [4] כהן אסורה דחיישינן שמא נאנסה א"כ לא הוה מייתי מידי: **ועל** ידי נפשות אסורה לבעלה. היינו אפילו לבעלה ישראל דחיישינן שמא נתרצת כדי למנוע מן שלא יהרגוה דאי לבעלה כהן קאמר ואסורה שמא נאנסה א"כ הוה ליה למימר אסורה לכהונה אלא ודאי אפילו לבעלה ישראל אסורה וא"ת לעולת ליתסרו דקודם לכן מסרן נפשייהו כדמשמע בריש מכילתין (דף ג:) גבי כל הנשאת ברביעי תיבעל להשר תחלה וצריך לומר דהכא חיישינן על כל אחת שמא איה לעולה ואפילו נראית לעולה שמא איה כהן

ואסקיניה [6] ואתו בי תרי ואמרי בן גרושה ובן חלוצה הוא ואחתיניה ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה דכהן הוא ודכולי עלמא מצטרפין לעדות והכא במיחש לזילותא דבי דינא קמיפלגי תנא קמא סבר כיון דאחתיניה לא מסקינן ליה חיישינן לזילותא דבי דינא ורשב"ג סבר אנן אחתינן ליה ואנן מסקינן ליה ולזילותא דבי דינא לא חיישינן מתקיף לה רב אשי אי הכי אפי' תרי ותרי נמי אלא אמר רב אשי במצטרפין לעדות קמיפלגי [7] ובפלוגתא דהני תנאי דתניא אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם כאחד ר' יהושע בן קרחה אומר [8] אפי' בזה אחר זה ואין עדותן מתקיימת בב"ד עד שיעידו שניהם כאחד ר' נתן אומר [9] שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין דבריו: **מתני'** [10] **האשה** שנחבשה בידי עובדי כוכבים על ידי ממון מותרת לבעלה על ידי נפשות אסורה לבעלה: **גמ'** אמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב [11] לא שנו אלא שיד ישראל תקיפה על עובדי כוכבים אבל יד עובדי כוכבים תקיפה על עצמן אפילו על ידי ממון אסורה לבעלה מתיב רבא [12] העיד רבי יוסי הכהן ור' זכריה בן הקצב על בת ישראל שהורהנה באשקלון וריחקוה בני משפחתה ועדיה מעידים אותה שלא נסתרה ושלא נטמאה ואמרו להם חכמים אם אתם מאמינים שהורהנה האמינו שלא נסתרה ושלא נטמאה ואם אי אתם מאמינים שלא נסתרה ושלא נטמאה אל תאמינו שהורהנה והא אשקלון דיד עובדי כוכבים תקיפה על עצמן וקתני הורהנה

ואפקיניה. דבמקום קול הוי חד מהימן: **ודכולי עלמא.** דין לר' אלעזר דין לר"ש: **מצטרפין.** שני עדים המעידים זה שלא בפני זה כשאר עדיות: **דחיישינן לזילותא דבי דינא.** שהורידוהו שני פעמים ועכשיו יעלוהו ויבטלו דבריהם. והיינו דקאמר ר' אלעזר דמאחר שהורדתוהו ע"פ העורכין אין מעלין ע"פ עד זה השני אע"פ שיש לערפו עם האחר: **ואנן מסקינן ליה.** ואי קשיא תרי ותרי נינהו אוקי תרי לבהדי תרי ואוקמינן אחזקה דאשת איש כאחד זה לא אכשר דהא אכתי אין עורכין דקול לאו עורכין הוא: **אפילו תרי.** אתו בהדי הדדי נמי בפעם שניה לרבי אלעזר לא מסקינן ליה: **עד שיראו שניהם כאחד.** את העדות לאפוקי אחד אומר בפני הלוהו ואחד אומר בפני הודה לו עליו: **ואין עדותן מתקיימת.** להתקבל בב"ד ואפי' לאו שניהן כאחד [13]. ופלוגתא אחריתי היא ולאו ר' יהושע בן קרחה קאמר לה ורבי אלעזר ורבן שמעון בפלוגתא דרבי נתן ורבנן פליגי: **מתני' ע"י ממון מותרת לבעלה.** דמרתתי להפסיד ממונן ואינן מפקירין אותה: **ע"י נפשות.** שהיתה נידונת למות: **אסורה לבעלה.** דהואיל ומוהגין בה הפקר חוששין שמא נתרצתה באחד מהן: **גמ' לא שנו.** דע"י ממון מותרת לבעלה: **אלא שיד ישראל תקיפה על העובדי כוכבים.** וראיה לעשות שלא כדין שמא יפסידו ממונם: **שהורהנה.** נתמשכנה: **ועדיה.** אותן שהעידו שהורהנה: **והא אשקלון.** דארץ פלשתים היא ועוד כבר גלו ישראל: הורהנה

עין משפט נר מצוה

צט א מיי' פ"ד מהל' עדות הלכה ד סמג עשין קנ טוש"ע ח"מ סימן ל סעיף ו:

ק ב מיי' שם ופ"כ מהל' איסורי ביאה הל' טז סמג שם טוש"ע א"ה סי' ל סעיף ט וטוש"ע ח"מ סי' סי' ג סעיף ז:

קא ג ד מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכי ל סמג לאוין קכא טוש"ע אה"ע סימן ז סעיף יא:

תוספות רי"ד

דכהן הוא ואסקיניי' פי' דע"א נאמן להכחיש את הקול. ואתו בי תרי עוררים ואמרו בן גרושה ובן חלוצה הוא ואחתיניי'. ואתא ע"א ואמר ידענא בי' דכהן הוא ר"א סבר הכא [כיון] דאיכא עוררים תרי דפסלו לי' אין מעלין לכהונה ע"פ ע"א שמכשירו ואע"ג דאיכא ע"א קמא שהכשירו כיון שלא העידו יחד בב"ד אין מצטרפים ורשב"ג סבר אע"פ שיש עוררים מעלין ע"פ ע"א זה שמכשירו שמצטרפים אותו עם הראשון ואמרי' אוקי תרי להדהי תרי ואוקי גברא אחזקתיה. ואי קשיא והא אמרת לעיל דבתרי ותרי דהוא ספק תורה ל"א אוקי גברא אחזקתיה יש לתרץ ודאי באיסור תורה אמרינן הכי והכא בתרומה דרבנן והכי מוקמי' לה לקמן בשילהי פירקין והלכך מקילין בה ואמרי' אוקי תרי לבהדי תרי ואוקי גברא אחזקתיה. ובפלוגתא דתניא. אין עדיות מצטרפין עד שיראו שניהם כאחד (דברי ר"א) ר"י [בן קרחה] אומר אפילו בזה אח"ז פי' לאפוקי ז"א בפני הלוה לו וז"א בפני הודה לו שמה שראה זה לא ראה זה. ואע"ג דבמנה חד מסהדי לח"ק לא מצטרפי. ולר"י מצטרפי: ואין עדותן מתקיימת בב"ד עד שיעידו שניהם כאחד ר"נ אומר שומעין דבריו של זה היום ולכשיבא חבירו למחר שומעין דבריו ואתי ר"א כת"ק ורשב"ג כר"נ וקי"ל דהלכה כר"י [בן קרחה] שעדותן מצטרפות אע"פ שלא ראו שניהן כאחד. והל' נמי כר"נ שעדותן מתקיימת בב"ד ואף על פי שלא העידו כאחד: **מתני'** האשה שנחבשה בידי עובדי כוכבים. ע"י ממון מותרת לבעלה ע"י נפשות אסורה. עיר שכבשוה הרי אלו נאמנין שאין אדם נאמן ע"י עצמו. א"ר זכריה בן הקצב המצון הזה לא זזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו עובדי כוכבים לירושלים ועד שיצאו א"ל אין אדם נאמן על ידי עצמו. פי' באשת כהן מיירי דאי באשת ישראל אפילו ע"י נפשות מותרת דאנוסה היא ומדסיפא בבהנות רישא נמי בכהנות הלכך ע"י ממון מותרת לבעלה דמיירתתי דלמא מפסדי ממונא ולא אנסו לה אבל ע"י נפשות דלא מירתתי אנסו לה. והמורה פי' הואיל ונוהגים בה הפקר

מסורת הש"ס

[1] ב"ב לב., ב) ב"ז שם ודף קמה: סנהדרין ל. גיטין לג: [תוספתא סנהדרין פ"ה], ג) ע"ז כג., ד) עיין פ"ח מ"ב, ה) בפ"א נוסף ד"ה: עד שיעידו בבית דין כאחד, [1] [א"ע אחתיניה לאו דוקא אלא שיבא מעצמו]. מ"י, ז) [שם:], ח) [ואומר ריגב"ל דבא אמי נמי מוקי לה כשבא עד אחד המכשיר קודם שנים הפוסלים אבל בבאו שנים הפוסלים תחלה ואח"כ בא אחד שנים המכשיריה בזה אחר זה לא בעי לאוקמי דהא לא הוי קרי במתני' ע"פ עד אחד דכיון דבי אחי עד אחד אין ממש בדבריו עד שבא האחר]. מ"י, ט) [ונקט ריש"ל לבעלה אגב סיפא וכגמ' נמי נקט לבעלה אגב מתני'. מ"ר].

מוסף רש"י

במצטרפין לעדות קמיפלגי. לר"ל אין מצטרפין עד אחרון עם הראשון הואיל ולא העידו שניהם כאחד, כרבנן דפליגי אלרבי נתן, אבל אם באו שניהם כיחד הוה מסקינן ליה ומוקמינן ליה אחזקה קמייתא דמוחזק לן בתנוה דלכהן הוא ומילותא לא חיישינן, וכשב"ג כר' נתן (שם). ובפלוגתא דהני תנאי. ר' נתן ורבנן (שם). דתניא אין עדותן מצטרפת. אין נראין כאלו הבאי מחלוקת דרבי יהושע בן קרחה ורבנן, אלא כך היא בריתא אלמה בשילהי זה בורר, ומשום גרולת דסיפא נקט ריש (שם). אפילו בזה אחר זה. אחד אומר ביום ראשון לוה אצלי מפלוני מנה ואחד אומר ביום שני ראיתיו גם אני אצלה ממנו, דמ"מ אמנה קא מסהדי, וא"ק סבר אמנה דקא מסהיד הא לא קא מסהיד הא, וה"ל לגבי מנה תלי עדות, וטעמייהו מפרש שפיר בסנהדרין (ל.) מקרא ומסברא (שם). עד שיעידו שניהם כאחד. כפני ב"ד (שם) ותמתא הוא ולא ר' יהושע בן קרחה קאמר לה (סנהדרין ל.). על ידי ממון. שהיתה מיינת ממון (ע"ז כג.).

תוספות רי"ד (המשך)

חרשים שמא נתרצת לא' מהן ומשמע שהיא אסורה לישראל ואינו נ"ל דא"כ גם בשבוי נאמר כן ונאסור אותה על בעלה ישראל. והאיך מתנה אדם לאשתו אם תשתבאי אפרקינך ואותבינך לי לאינתו. א"ר אע"פ שפפקירים אותה לא חיישינן שמא מתרצת אלא הכל הוא באונס. וכך פי' גם ר"ח ז"ל אסורה לבעלה כהן: המעון הזה. פי' שבועה הוא. א"ר שמואל ברבי יצחק ל"ש פי' שע"י ממון מותרת אלא שיד ישראל תקיפה על עובדי כוכבים פי' שיראים מישראל אבל יד עובדי כוכבים תקיפה על ישראל אפילו על ידי ממון אסורה דלא מירתתי

הורהנה. דמדעת וכיון דהגיע זמן ולא נפדית הרי היא של עובדי כוכבים ודיניהם משום הכי בעינן עדים מעידין אותה שלא נפתרה: **נחבשה.** דאינה נחלצת להם לא בעינן עדים הואיל ועל ידי ממון הוא: **ואיכא דרמי לה מרמה.** לא מתני לה להא דרב שמואל בר רב יצחק אפירושא דמתניתין בלשון לא שנו אלא רמי מירמא מתניתין וברייתא אהדדי ועלה שני רב שמואל חילוק בין יד ישראל תקיפה ליד העובדי כוכבים תקיפה: **הני נשי דגנבי.** שבעליהן נתלין ודרך המלכות להפקיר ביתם ונשיהן: **כן דונאי.** רולח היה ואלעזר שמו כדאמרינן בפ' עגלה ערופה (סוטה מז.). אבל נשי דגנבי הגונבים ממון לא מפקרי: **מתני' כרכום.** מלור מתרגמינן כרכומא (דברים כ): **פסולות.** אסורות לבעליהן דאשת כהן אסורה באונס: **גמ' בשאת.** חיל. על שם שמחפשים כל המטמונים: **לבטול יש פנאי.** דתקיף להו יצרייהו: **רבי יצחק בן אלעזר אמר.** אף בבעילה פעמים שהן מותרות: **כרכום של אותה מלכות.** אינו רולה להשחית את בני העיר וכשהגיע עיר הסמוך למשמשלתו שומרה והיא לו למס עובד: **משמרות.** מקום מעמד השומרים שהעמיד המלך שלא יתבל אדם באנשי העיר: **דמהדר למתא כו'.** שמו סביבות העיר שלשלות ברזל שישמיעו קול בהכשל אים רץ עליהם וכלבים ואוזיס זועקין: **וגווזא.** מקלות וקיסמין להכשל בהן: **ולא קשיא ליה מידי.** לא חיים למיעקר אינים יחידאה ונבעול הואיל ואין הדבר הפקר: **ומאי שנא משני שבילין.** דכיון דבא לשאול עליו ועל חבירו אמר רבי יוסי טומאין הכא נמי לטולהו שרינן כי הדדי: **אחד טמא.** שיש בו קבלות מפסיק כל רחבו ואין יודע איזהו הטמא אבל כך מוחזקים באחד מהן: **ועשה טהרות.** נגע בטהרות: **טהורים.** דכל חד כי אתי לקמן תלינן ליה למימר בטהור הלך דהוה ליה ספק טומאה בר"ה וספיקו טהור: **טמאין.** דהיכי נימא להו טהורים אתם חד מינייהו ודאי בטמא אזל: **בבא אחת.** בלא לשאול בבת אחת: **הכא נמי כו'.** ור' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי[ז]:

מה

הורהנה אין נחבשה לא הוא הדין אפילו נחבשה [ו]ומעשה שהיה כך היה איכא דאמרי אמר רבא אף אנן נמי תנינא [ז]העיד רבי יוסי הכהן ורבי זכריה בן הקצב על בת ישראל שהורהנה באשקלון וריחקוה בני משפחתה ועדיה מעידים עליה שלא נסתרה ושלא נטמאה ואמרו חכמים אם אתם מאמינים שהורהנה האמינו שלא נסתרה ושלא נטמאה ואם אין אתם מאמינים שלא נסתרה ושלא נטמאה אל תאמינו שהורהנה והא אשקלון דעל ידי ממון הוה וטעמא דעדים מעידין אותה הא אין עדים מעידין אותה לא מאי לאו לא שנא הורהנה ולא שנא נחבשה לא הורהנה שאני איכא דרמי לה מירמא תנן על ידי ממון מותרת לבעלה ורמינהו העיד רבי יוסי כו' והא אשקלון דע"י ממון וקתני טעמא דעדים מעידים אותה הא אין עדים מעידין אותה לא ומשני אמר רב שמואל בר רב יצחק לא קשיא כאן שיד ישראל תקיפה על עובדי כוכבים כאן שיד עובדי כוכבים תקיפה על עצמן: על ידי נפשות אסורה וכו': אמר רב כגון [ח] נשי גנבי ולוי אמר [א]כגון אשתו של בן דונאי אמר חזקיה והוא שנגמר דינן להריגה ורבי יוחנן אמר [ב]אע"פ שלא נגמר דינן להריגה: **מתני'** [ג]**עיר שכבשוה** [ד]**כרכום כל כהנות שנמצאו בתוכה פסולות** [ד]**ואם יש להן עדים אפילו עבד אפי' שפחה הרי אלו נאמנין ואין נאמן אדם על ידי עצמו: גמ'** ורמינהו [ה]בלשת שבאה לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות לפי שאין פנאי לנסך אמר רב מרי לבעול יש פנאי לנסך אין פנאי רבי יצחק בר אלעזר משמיה דחזקיה אמר כאן [ו]בכרכום של אותה מלכות כאן בכרכום של מלכות אחרת של אותה מלכות נמי אי אפשר [ז] דלא ערק חד מינייהו אמר רב יהודה אמר שמואל כשמשמרות רואות זו את זו אי אפשר דלא ניימא פורתא אמר רבי לוי [ח]כגון דמהדר לה למתא שושילתא וכלבא וגווזא ואווזא אמר רבי אבא בר זבדא פליגי בה רבי יהודה נשיאה ורבנן חד אמר כאן בכרכום של אותה מלכות כאן בכרכום של מלכות אחרת ולא קשיא ליה ולא מידי וחד קשיא ליה כל הני ומשני כגון דמהדר ליה למתא שושילתא וכלבא וגווזא ואווזא אמר רב אידי בר אבין אמר ר' יצחק בר אשיאן [ט]אם יש שם מחבואה אחת מצלת על הכהנות כולן בעי רבי ירמיה אינה מחזקת אלא אחת מהו מי אמרינן [י]כל חדא וחדא היינו הא או דלמא לא אמרינן ומאי שנא משני [יא]שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות רבי יהודה אומר אם נשאל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו טהרות שניהם כאחת טמאות ר' יוסי אומר בין כך ובין כך טמאין ואמר רבא ואיתימא ר' יוחנן [יב]בבת אחת דברי הכל טמאין בזה אחר זה דברי הכל טהורים לא נחלקו אלא בבא לישאל עליו ועל חבירו מר מדמי ליה לבבת אחת ומר [יג]מדמי ליה לבזה אחר זה והכא נמי כיון דשרי להו לכולהו כבת אחת דמי הכי השתא התם ודאי איכא טומאה הכא מי יימר דאיטמי בעי רב אשי אמרה לא נחבאתי ולא נטמאתי מהו מי אמרינן מה

כאן בכרכום של אותה מלכות. פי' שיושבין בטח לפי שאין אחריהן מחנה ויש פנאי לנסך ולבעול אבל בלשת של מלכות אחרת שאימת מלכות שבאו בגבולה עליהם אין להן פנאי וכן פי' ר"מ ור"ת יכן מוכח בירושלמי ופריך כרכוס של אותה מלכות אי אפשר דלא ערקא חדא מינייהו והוה לן למשריינהו לכולהו ולמיתלי לקולא דבשביה הקילו כדאמרינן בסמוך אם יש מחבואה אחת מצלת על כל הכהנות כולן אע"ג דמספקא לן באיזה מחזקת אלא אחת הכא פשיטא לן דשרו דהתם לא ודאי נחבאת אבל הכא ודאי ערקא ולפי' הקונטרס קשה טובא חדא דפריך נתלי לחומרא וגבי מחבואה תלינן לקולא ועוד דמה מתרץ דמהדר למתא כו' ואין אדם נכנס לשם והא קתני בלשת שנכנסה לעיר ועוד כיון דאהדיא דע"ז פריך הוה ליה למימר אי אפשר דלא ערק חד מינייהו ונסך ועוד דהתם מפרש טעמא לפי שאין פנאי לנסך ולית ליה טעמא לפי שאין כרכוס של אותה מלכות רולה להשחית את בני העיר [ועוד מאי שנא שעת מלחמה משעת שלום] ויש לישב לפי שיטת הקונטרס דלכי יאתה כן אלעזר לא אתי לשנויי מתני' אהדיא דע"ז אלא אית ליה שינויא דרב מרי ומתניתין דהתם נמי בכרכוס של מלכות אחרת ולא בא אלא לפרושי מתניתין וכן משמע בפרק בתרא דע"ז (דף עא.) דפריך התם ממתניתין דהכא אמתניתין דבלשת ולא מייתי התם דלכי יאתה: **והלך באחד מהם ועשה טהרות.**

להכי נקט ועשה טהרות דלענין האדם אינו מזקיקים שיהיה לטבול ולהזות פן יבואו לידי טומאה ודאי אם יגעו שייהם בבבר אחד לכך אומר להו זילו עדיולו דהא נהרא קמייכו ובוא דמשום דבעי למתני [ט]סיפא הזה וטבל וטהר הלך בשני ועשה טהרות הרי אלו טהורות ואם קיימות הראשונים אלו ואלו תלויות ואם לא טהר בינתים הראשונות תלויות והשניות יטהורות[ט]:

ואם נשאל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו טהורות. לא שיאכלם אדם אחד דאם כן יאכל ודאי טומאה דהכי אמרינן בשבועות בפ"ב (דף יט.) הלך בראשון ולא נכנס בשני ונכנס חייב דטמא הוא ממה נפשך: **בבא לישאל עליו** ועל חברו. אין לפרש שבא לישאל בבת אחת דהתם מודו כולי עלמא דטומאות מכל שכן דבאו לישאל שייהם בבת אחת אלא מיירי ששאל על עצמו וטהרוהו ואח"כ בא לישאל על חבירו דמר מדמי ליה לבבת אחת כיון ששאל על שייהם במעמד אחד ומר מדמי ליה לזה אחר זה כיון שטיהרוהו קודם והכא נמי כיון דשרו לכולהו כבת אחת דמי אף על פי שאין בא לפנינו אלא על אחת מ"מ הדבר ידוע לכל שהרבה כהנות היו והוי כאילו בא לישאל על כולם בבת אחת והכא מודו כ"ע ובחנם דחק בקונטרס לפרש כר' יוסי:

לא

מסורת הש"ם

ו) [עירובין סה: וש"נ], ב) עדיות פ"ח מ"ב, ג) ע"ז עח., ד) [בערוך איתא כרקוס בקו"ף], ה) ע"ז ע: שבת מא. מה יג., ו) עהרות פ"ה מ"ה פסחים י., ז) [עירובין מו:], ח) [למיתנא סיפא כרשא בל"ל. מהרש"ל], ט) [וע"ע תוס' פסחים י. ד"ה הלן].

גליון הש"ם

יש"י ד"ה בלשת וכו' שבחשיון. כי בפסוק ויחפש בלשתיה מ"ד התרגום ובלשת:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כגון הני נשי דגנבי: (ב) שם דלא (עבק) תו"מ. וק"ב ס"ל עקר וכן משמע מפרש"י:

מוסף רש"י

כל כהנות שנמצאו בתוכה פסולות. לבעליהן, דאשת כהן אסורה אף באונס, אבל אשת ישראל לא (ע"ז עא.). בלשת. מילות ניים הבא לעיר, על שם שמחפשים ומוצאים את העיר קרי לה בולשת (שבת מא.) על שם שמחפשים ומוצאים קרי להו בולשת כדאמרינן ויחפש ובלש (ע"ז ע:) שמחפשת חיל שמחפשין ומוחזין (נדה יג.), בשעת שלום. כגון שהוא של אותה מלכות (שבת מא.). לנסך אין פנאי. דילר הניסוך לא אקוף להו וטרודין במלחמה (ע"ז עא.). אחד טמא. קבר מוטל בו לתחבו ומטלא את כולו ואין עובר בו שלא יאהיל (פסחים י.). ועשה טהרות. נגע בטהרות אחר כך (שם). ובא חבירו והלך בשני. יודעין הן שבבגיל שהלך זה לא הלך זה, דהשתא ודאי אחד מהן טמא (שם). אם נשאל זה בפני עצמו. אם נשאלו כל אחד לחבש אפקו בפני עצמו, טהור, ואם באו בבת אחת, האיל ובהולאה אחת יש לנו לומר טמאין או טהורין, אי אפשר לומר להן טהורים אתם, שהרי האחד ודאי טמא (שם).

עין משפט נר מצוה

קב א ב מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכה ל טוש"ע אה"ע סימן ז סעיף יא נהגי"ה:

קג ג מיי' פי"ח מהל' א"ב הלכה כו טור ש"ע שם סעיף י:

קד ד מיי' שם הל' יט טוש"ע שם סעיף ה:

קה ה מיי' פי"ב מהל' מלכות אסורות הלכה כד סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קכט סעיף יב:

קו ו ז ח ט מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכה מז כח כט טוש"ע אה"ע סי' ז סעיף י:

קז י כ מיי' פי"ט מהל' אבות הטומאה הלכה ב:

תוספות רי"ד

ומפקרי לה. ה"ד ע"י נפשות א"ר כגון נשי דגנבי אמר חזקיה והוא שנגמר דינם להריגה פי' שבעליהן נתלו ודרך המלכות להפקיר טפם ונשיהם ור"י אמר אעפ"י שלא נגמר דינן להריגה. והל' כחזקיה דהוא רביה דר' יוחנן: עיר שכבשוה כרכום. פי' חיל הצרים עליה. מצור תרגומו כרכום כל כהנות שבתוכה פסולו' לבעליהן פי' דבחזקת שנבעלו קיימו ואנוסה אסורה לכהן ואם יש להן עדים שלא נבעלו אפילו עבד אפילו שפחה הרי אלו נאמנים ואין אדם נאמן ע"י עצמו לא האשה להעיד על עצמה ולא הבעל להעיד על אשתו ורמינהו בולשת שנכנסה לעיר. פי' חיל ונקרא כן ע"ש שמחפשים את כל המטמוניות תרגום ויחפש ובלש בזמן שלום חביות פתוחות אסורות וסתומות מותרת בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות לפי שאין פנאי לנסך. אמר ר"מ לנסך אין פנאי לבעול יש פנאי דיצרא דעבירה תקיף מיין נסך ר"י בן אלעזר משמיה דחזקי' אמר כאן בכרכום של אותה מלכות אינן יראים ויש להם פנאי לבעול ולנסך. אבל של מלכות אחרת יראים [שמא] יבוא חיל מאיתה מלכות לעזור להן וממהרים לשלול ולהבריח ואין להן פנאי לא לבעול ולא לנסך. א"ר אידי ב"א אר"י ב"א אם יש שם מחבואה א' [מצלת] על כל הכהנות ומותרות כלן: בעי ר"י אם אינה מחזקת אלא א' מהן מהו. מי אמרינן כל חדא וחדא היינו האי א"ד לא אמרינן ולא

לא תתיחד עמו אלא בעדים. פירוש בקונטרס משום גט ישן ולא פירש לטעמיה דפירש בגיטין (דף עג.) דבמקיום אם מתי מגורשת למפרע משעת נתינה ולא תתיחד עמו משום חשש קידושין כמו המגרש אשתו ונשא עמו בפונדקי בית הלל אומרים לריכה הימנו גט שני (שם דף פא.) [ולא שייך גט ישן כלל לפירוש דהתם] וכן משמע התם בגמרא אבל לרבינו תם דמפרש מה היא בתותן הימים קאי אמקיום אם מתי ועשה כאומר מעת שאני בעולם שאין דעתו לגרשה אע"פ שאומר מקיום אלא שעה אחת לפני מיתתו הוי טעמא משום גט ישן ובתוספתא משמע כפי רבינו תם[ט]: **שפיר** קאמר לך דכתיב ויכר יוסף. זה שבא נולד כאן והלך עם אביו למדינת הים ועתה כשחזר ואמר לא ידענא לך מיחזי כשיקרא כי היה לו לידע אם הוא אחיו אם לאו כיון שמכירו קודם להכי קאמר רב חסדא דשפיר קאמר ליה שאינו מכירו כדאשכחן ביוסף: **אמר** ליה אית לי סהדי ומסתפינו מיניה דאיניש אלמא הוא. נראה לר"י דמיירי שהגיע עדים ואומרים אותו עדות שאתה שואל לא נאמר (ז) לך כלום עליו דרגלים לדבר שהוא אלם אמר ליה זיל כו' פי' לך הבא אותם עדים עצמם שירצים להעיד (ה) עליך שיעידו שאינו אחיך או שיאמרו שאינם יודעים אם הוא אחיך אם לאו וקאמר השתא נמי כיון שירצים ממנו יאקרו לומר אינו אחיו או שאינו יודעין אם הוא אחיו אבל אם אין רגלים לדבר אין נראה כלל שיהא נאמן לומר דגברא אלמא הוא דאם לא כן כל אדם יאמר על חבירו שהוא גברא אלמא ויניח הוא עדים ואם לא יביא יפסיד ועוד דקאמר השתא נמי אתו ומסהדי אתו משום דמסתפו מייניה הני סהדי

מסתפו מייניה כולי עלמא:

תרתי לא עבדי. שיאמרו ולא יעידו האמת ועוד שיאמרו שקר וכן בני שפחה.

במסיחה לפי תומה. ואפילו הכי היא ובעלה אינן נאמנין אע"ג דיוחנן אוכל חלות (לעיל דף כו.) היה נאמן על עצמו במסיח לפי תומו הני מילי לתרומה אבל הכא מעלה עשו ביוחסין [(אומר ר"י דמסיח לפי תומו אינו כשר א) אלא לעדות אשה דרבנן כדאמר ביבמות והכא בשבויה הקילו]:

ואם

[ט]מה לי לשקר או דלמא לא אמרינן ומאי שנא מההוא מעשה דההוא גברא [י]דאגר ליה חמרא לחבריה א"ל לא תיזיל באורחא דנהר פקוד דאיכא מיא זיל באורחא דנרש דליכא מיא ואזל איהו באורחא דנהר פקוד ומית חמרא אתא לקמיה דרבא א"ל אין באורחא דנהר פקוד אזלי מיהו לא הוו מיא אמר [יא]רבא מה לי לשקר אי בעי א"ל באורחא דנרש אזלי ואמר ליה אביי [יב]מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן הכי השתא התם ודאי איכא עדים דאיכא מיא הכא ודאי איטמי חששא הוא [יג]ובמקום חששא אמרינן: אם יש עדים אפילו עבד ואפילו שפחה נאמנין: ואפילו שפחה דידה מהימנא ורמינהי [יד]לא תתייחד עמו אלא ע"פ עדים ואפילו ע"פ עבד וע"פ שפחה חוץ משפחתה מפני שלבה גם בשפחתה אמר רב פפי [טו]בשבויה הקילו רב פפא אמר [יז]הא בשפחה דידה הא בשפחה דידיה ושפחה דידה לא מהימנא הא קתני אין אדם מעיד על עצמו הא שפחה דידה מהימנא שפחתה נמי כעצמה דמי רב אשי אמר הא והא בשפחה דידה ושפחה מיחזא חזיא ושתקה התם דשתיקתה מתירתה לא מהימנא הכא דשתיקתה אוסרתה מהימנא השתא נמי אתיא ומשקרא תרתי לא עבדה [יח]כי דמרי בר איסק ואמרי לה חנא בר איסק אתא ליה אחא מבי הוזאה א"ל פלוג לי בנכסי דאבא א"ל לא ידענא לך אתא לקמיה דרב חסדא א"ל שפיר קאמר לך דכתיב [יט]ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירהו [כ]מלמד שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן א"ל זיל אייתי סהדי דאחוה את א"ל אית לי סהדי [כא]ומסתפינו מיניה דגברא אלמא הוא א"ל לדידיה זיל [כב] אייתינהו את דלאו אחוך הוא א"ל דינא הכי המוציא מחבירו עליו הראיה א"ל [כג]הכי דאיננא לך ולכולהו אלמי חברך השתא נמי אתו ומשקרי תרתי לא עבדי לימא כתנאי זו עדות איש ואשה תינוק ותינוקת אביה ואמה ואחיה ואחותה אבל לא בנה ובתה לא עבדה ושפחתה ותניא אידך הכל נאמנין להעיד חוץ מהימנה ובעלה דרב פפי ודרב אשי

תנאי היא דרב פפא [מי] לימא תנאי היא אמר לך רב פפא [כד]כי תניא ההיא במסיחה לפי תומה כי הא [כה]דכי אתא רב דימי אמר רב חנן קרטיגנאה משתעי מעשה בא לפני רבי יהושע בן לוי ואמרי לה רבי יהושע בן לוי מישתעי מעשה בא לפני רבי באדם אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר אני ואמי נשבינו לבין העובדי כוכבים יצאתי לשאוב מים דעתי על אמי ללקט עצים דעתי על אמי [כו]והשיאה ר' לכהונה על פיו: **מתני'** אמר ר' זכריה בן הקצב [כז]המעון הזה לא זזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו עובדי כוכבים לירושלים ועד שיצאו אמרו לו [כח]אין אדם מעיד על עצמו: **גמ'** תנא [כט]ואעפ"כ יחד לה בית בחצרו וכשהיא יוצאה יוצאה בראש בניה וכשהיא נכנסת נכנסת בסוף בניה כדנים עמהם שלא יתייחדו: **וכשהיא נכנסת נכנסת בסוף בניה.** כדי שלא יהא הוא והיא בחלר והבנים מבחוץ: **בגרושה.** כהן שגירש את אשתו מהו לדור עמו בחלר: **לא תנשא בשכונתו.** לפי שמכירה בדמיזותיו וקרילותיו שמא יבואו לידי עבירה: ואם

מה לי לשקר. אי בעיא אמרה נחביתי: **במקום עדים.** דאמן סהדי דכל שעתא איכא מיא: **ודאי איטמי.** בתמיה: **לא תתייחד עמו.** במסכת גיטין היא. שכיב מרע שכתב ומסר גט לאשתו על מנת שאם מת יהא גט למפרע ולא תיזקק לחליצה לא תתייחד עמו שמא יבא עליה והוה ליה גט ישן ותנן[ט] בית הלל אומרין לפטור בגט ישן ואיזהו גט ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה וטעמא גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לנתנה: **ואפילו על פי עבד.** דייה בעבד שהיה עמה[ט]: **שלבה גם בשפחתה.** ותשמש בפניה: **רב אשי אמר הא והא בשפחה דידה.** והיינו טעמא דבמתני' מהימנא והתם לא מהימנא דשפחה דידה מיחזא חזיא בקילקול גדיתה ושתקה: **הכא.** גבי גט: **דשתיקותה מתירתה.** שאינה לריכה שתעיד לומר לא שמשה אלא שתאמר אני הייתי עמה: **לא מהימנא.** להיות זו מוחזת על ידה דאי נמי חזיא לא מסהדא: **הכא.** גבי שבויה: **דשתיקותה אוסרתה.** דשפחה: **אוסרתה.** לגדיתה דכל כמה שאינה מעידה לומר טהורה היא מחזקינן לה בטומאה כי מסהדא ואמרה טהורה היא מהימנא דלשקורי לאו אורחא אלא למשתק: **השתא נמי.** כיון (כ) דרחמא לה לגדיתה או דלחלה מינה אחיא ומשקרא ואמרה טהורה היא: **תרתי לא עבדא.** חדא למשתק בקלקולה ועוד דתיתי ותשקר: **אחא מבי חוזאה.** שהלך אביו שם והוליכו עמו וגדלו שם ומת אביו וחזר לעירו ותבע חלקו בנכסי אביו: **א"ל.** רב חסדא לההוא אחא: **שפיר קאמר לך.** שאינו מכירך לפי שיצאת בלא חתימת זקן [ובאת בחתימת זקן]: **ויכר יוסף את אחיו.** שכשפירש מהן כבר היו חתומי זקן: **א"ל.** רב חסדא למרי: **זיל (ג) אייתינהו את.** להנהו סהדי המכירין אותו ויעידוך שאינו בן אביך: **השתא נמי.** כיון דלחלי מיניה אתו ומשקרי: **תרתי לא עבדי.** חדא דשתקי מלהעיד אמת וחדא דמסהדי שיקרא: **לימא כתנאי.** שפחתה אי מהימנא אי לא: **זו עדות.** עדות זו של שבויה הכל כשרים בה איש ואשה תינוק ותינוקת: **חוץ מהימנה.** היא עצמה: **דרב פפי ורב אשי.** דאמרו לעיל שפחה דידה מהימנא: **ודאי תנאי היא.** על כרחך יאמרו אנן דאמרי' כי מתניתא בתריתא מדקתני להו קמייתא: **דרב פפא.** דאמר לא מהימנא: **מי לימא תנאי היא.** כלומר דחוק הוא לומר אנא דאמרי כי מתניתא קמייתא או יוכל לתרץ מתניתא בתרייתא נמי כווותיה למימר שפחתה כעצמה דמי והכי היא בכלל חוץ מהימנה דקתני בה אי מיכולא אחרינא: **אמר לך רב פפא כי תניא ההיא.** דקתני הכל נאמנים ואפילו שפחה דידה במסיחה לפי תומה: **רב חנא קרטיגנאה משתעי.** רב חנן דמן קרטיגי היה מספר מעשה זה: **מתני' המעון הזה.** שבועה היא: **גמ'** ואעפ"כ. שאסרו עליו לפי שכהן היה: **כשהיא יוצאה.** והוא בחלר: **יוצאה בראש בניה.** שיהו בחלר והבנים מבחוץ: **כדרגשה.** פי' לדור עמה בחצר התם בשבויה היקילו אבל הכא לא. א"ד ל"ש.

עין משפט נר מצוה

קח א מי' פ"ד מהל' גירושין הלכה ג סמג עשין פט (טוש"מ סימן פט):
קט ב מי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכ' כח טוש"ע אה"ע סי' ז סעיף י:
קי ג מי' פ"ח מהל' גירושין הל' ג סמג עשין ג טוש"ע שם סימן קמח סעיף ג:
קיא ד מי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכ' יט סמג לאוין קכא טוש"ע שם סימן ז סעיף ב:
קיב ה מי' פ"ג מהל' עדות הלכה יב סמג עשין קנ טוש"ע ח"מ סי' כח סעיף ה:
קיג ו מי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל' יט טוש"ע אה"ע סי' ז סעיף ב:
קיד ז מי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף ח:
קטו ח מי' שם הלכה יט טוש"ע שם סעיף ב:
קטז ט מי' שם הלכה כה טוש"ע שם סעיף ע:
קיז י מי' פכ"ח שם הלכה כז סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' ו סעיף ז וסי' קיט סעיף ז:

הגהות מהר"י לנדא

א) תוס' ד"ה ממסיחה. אלא לעדות אשה כדאמר ביבמות והכא בשבויה דרבנן הקילו כל"ל:

תוספות רי"ד

איפשיטא ולקולא עבדי' בעי ר"א לא נחבאתי ולא נטמאתי מהו מי אמרינן מה לי לשקר במקום חששא אי לא. ולא איפשטא ולקולא עבדי': ואם יש להן עדים ואפילו עבד ואפילו שפחה ואפילו שפחה דידה מהימני ורמינהו לא תתיחד עמו אלא בעדים אפילו עבד ואפילו שפחה חוץ משפחתה מפני שלבה גם בשפחתה. פי' גבי שכ"מ שנתן גט לאשתו דחיישינן שמא יבוא עליה ותהי' צריכה גט שני שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות. ואסיק ר"א הא והא בשפחה דידה ושפחתה מיחזא ושתקה התם דשתיקותא מתירתה לא מהימנא והכא דשתיקתה אוסרתה מהימנא השתא נמי אתיא ומשקרא תרתי לא עבדי. פי' חדא ששותקת מלהעיד האמת ועוד שתעיד שקר. תנא זו עדות כשר איש ואשה תינוקת ותינוק אביה ואמה אחיה ואחיותה אבל לא בתה ובנה. פי' זו עדות של שבויה כל אלו כשרין להעיד ואם הבן מסיח ל"ת ואומר אני ואמי נשבינו לבין העובדי כוכבים ויצאתי לשאוב מים וללקוט עצים ודעתי על אמי והשיאה ר' לכהונה על פיו. פי' מסיח ל"ת יקרא כ"ז שלא בא לפני ב"ד להעיד אלא מספר עם חבירו. והשומעים מפיו מגידים לב"ד וכ"מ שהעבד ואשה נאמנים גם הקטן נאמן ולגבי מת בעלך שעבד ואשה נאמנים כדתנן

מסורת הש"ס

ט) [קדושין סד: וש"נ], כ) בכורות לו. ב"מ פח:, ג) [ל"ל רבה ועי' תוס' בכורות לו. ד"ה ואמר], ד) [כ"ב לב: קדושין סה: ושם נסמן], ה) גיטין עג., ו) [לעיל כג. וש"נ], ז) ב"מ לט: ע"ש, ח) שם יבמות פח., ט) ל"ל ומסתפו. יעב"ץ, י) ב"ק קיד:, כ) [פי' נשבע שבועה במקדש. עריך וכן פי' רשב"ם בב"ב קסו.], ל) [תוספתא פ"ג], מ) [שמחות פ"ב ע"ב], נ) [גיטין עט:], ס) בס"ד: עמס, ע) [וגיין היטיב תוס' גיטין עב. ד"ה לא], פ) ב"י כ"י, צ) [כל זה מבואר בסוגיא ב"ק קיד:].

תורה אור השלם

ז. וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכִּרֻהוּ:

בראשית מב ח

הגהות הב"ח

(א) גמ' זיל אייתי את: (ב) רש"י ד"ה השתא (דרחמא לה לגדיתה או) תא"מ וגי"ב ס"א אין זה: (ג) ד"ה זיל אייתי את: (ד) תוס' ד"ה אמר וכו' לא נאמר כלום דרגלים כל"ל יתי' לך ומי' עליו נמתק: (ה) בא"ד להעיד שיעידו כל"ל ומי' עליך נמתק:

מוסף רש"י

מה לי לשקר במקום עדים. דאמן סהדי שאין אותו הדבר בלא מיס (ב"מ פא:) דכל שעתא איכא מיא (בכורות לו.). לא תתייחד עמו. זה שנתן גט ואמר לה מהיום אם ממני לא תתיחד עמו, שמא יבא עליה, דאיכא למ"ד מיישינן שמא בעל לשם קדושין ונריכה גט שני, ולמאן דלא מיישינן נמי מ"מ פעיה היא ואסור להתיחד עם הפנויה (גיטין עג.). בשבויה הקילו. דחשבה בעצמה הוא דאיכא שמא נבעלה לעובד כוכבים ונפסלה להכהנה (רעיק הכנ.) דפסיקא בעצמה הוא (ב"ק קיד:). אתא ליה אחא מבי חוזאה. שהלך אביו לבי חוזאי ונשא שם אשה וילדה לו אם זה ומזה מרי לכאן ויבא לנכסי אביו וכא זה אחריי לומן מרובה ותבע חלקו (ב"מ עט:). שפיר קאמר לך. שאינו מכירך ואין זה רמאות, שכשיצא מאצלך לא היה לך חתימת זקן ועכשיו בא בחתימת זקן (שם). ויכר יוסף את אחיו. שכשיצא מהם היו כולם חתומי זקן (שם). זיל אייתינהו את דלאו אחוך הוא. אותם עדים שם לו לזה שבאו משם ומכירין בו מי הוא, הביאם אתה ויעידו שאינו בן אביך, או בקש עדים אחרים (שם). תרתי לא עבדי. מלילתך יעשו אחת שישתקו, אבל שתים לא יעשו, לא דיין שישתקו ולא יעידו האמת אלא גם שיעידו שקר (שם). והשיאה רבי לכהונה על פיו. ואע"ג דלישקורא דאורייתא היא משום זונה (ב"ק קיד:).

ואם היה כהן לא תדור עמו במבוי אם היה כפר קטן זה היה מעשה ואמרו כפר קטן נידון (ח) כשכונה מי נדחה מפני מי ת"ש דתניא אהיא נדחית מפניו ואין הוא נדחה מפניה ואם היתה חצר שלה הוא נדחה מפניה איבעיא להו היתה חצר של שניהם מהו ת"ש היא נדחית מפניו במאי עסקינן אילימא בחצר שלו פשיטא ואלא בחצר שלה והתניא אם היתה חצר שלה הוא נדחה מפניה אלא לאו כי האי גוונא בדלמא דאגיר מיגר מאי הוי עלה ת"ש גהנה ה' מטלטלך טלטלה גבר (ט) ואמר רב דטלטולי דגברא קשין מדאיתתא ת"ר דלוה הימנה בנכסי אביה אינה נפרעת אלא ע"י אחר אמר רב ששת ואי אתו לקמן לדינא לא מזדקקינן להו רב פפא אמר השמותי משמתינן להו רב הונא בריה דרב יהושע אמר נגודי (כ) נמי מנגדינן להו אמר רב נחמן תנא באבל רבתי בד"א שנתגרשה מן הנשואין אבל כשנתגרשה מן האירוסין נפרעת ע"י עצמה שאין לבו גם בה ההוא ארוס וארוסתו דאתו לקמיה דרבא יתיב רב אדא בר מתנא קמיה אוקי רבא שלוחא בינתייהו א"ל רב אדא בר מתנא והאמר רב נחמן תנא באבל רבתי כו' א"ל קא חזינן דקא גייסי בהדדי איכא דאמרי לא אוקי רבא שליח בינתייהו א"ל רב אדא בר מתנא ניקום מר שלוחא בינתייהו א"ל והא [אמר] רב נחמן תנא באבל רבתי כו' א"ל הה"מ היכא דלא גייסי בהדדי אבל הני קא חזינא להו דגייסי בהדדי: **מתני'** ואלו נאמנין להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן (מ) נאמן אדם לומר זה כתב ידו של אבא וזה כתב ידו של רבי וזה כתב ידו של אחי זכור הייתי בפלונית שיצאה בהינומא וראשה פרוע ושהיה איש פלוני יוצא מבית הספר לטבול לאכול בתרומה ושהיה חולק עמנו על הגורן והמקום הזה בית הפרס ועד כאן היינו באין בשבת אבל אין אדם נאמן לומר דרך היה לפלוני במקום הזה מעמד (נ) ומספד היה לפלוני במקום הזה: **גמ'** אמר רב הונא בריה דרב יהושע והוא שיש גדול עמו וצריכא דאי אשמעינן אביו משום דשכיח גביה אבל רבו לא ואי אשמעינן רבו משום דאית ליה אימתיה דרביה אבל אביו לא ואי אשמעינן הני תרתי אביו דשכיח גביה ורבו דאית ליה אימתיה אבל אחיו דלית ליה לא הא ולא הא אימא לא קמ"ל כיון (ס) דקיום שטרות מדרבנן הימנוהו רבנן בדרבנן: (ע) זכור הייתי בפלונית שיצאה בהינומא וראשה פרוע: מאי טעמא (פ) כיון דרוב נשים בתולות נישואות גלוי מלתא בעלמא הוא: ולשהיה איש פלוני יוצא מבית הספר לטבול לאכול בתרומה: ודלמא עבד כהן הוא מסייע ליה לר' יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי (צ) אסור לאדם שילמד את עבדו תורה ולא והתניא (ק) לוה הימנו רבו או שעשאו רבו

אפוטרופוס

ואם היה כהן לא תדור עמו במבוי. דכיון דפנויה היא קיל ליה מאבל אם נישאת אין צריך להרחיק אלא כדי שכונה דהיינו ג' בתים כדאמרינן בסוף פרק קמא דע"ז (דף כא.) דכיון דנישאת ממירא ליה אפי' לכהן: **כפר** קטן נידון (ג) כשכונה. וטעמא לפי שאין בני אדם מצוין שם ורגיל יותר לבא אצלה ודווקא כפר קטן אבל כפר גיעוני לא: **רב הונא אמר** נגודי מנגדינן להו. נראה לר"ת דלרב הונא נמי משמתינן וגם מנגדין אבל אחד מחמיר מחבירו ואם הוא אומר דנגדינן ליה בלא שמתא הוה מיקל טפי כדאמרינן במועד קטן (דף י.) ובפרק מקום שנהגו (פסחים נב.) במערבא כי מחייב לורבא מרבנן מיקנו מנגדינן ולא מימנו אשמתא: **אלו** נאמנין להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן. משמע דבקוטנן לא מהימן אפילו בדרבנן דהא מוקי לה בגמרא בתרומה דרבנן וקשה לריב"א דאמר בפ"ק דפסחים (דף ד: ופס) דנאמנים על בדיקת חמץ אפי' נשים ועבדים וקטנים ופריך מידי מששת אית בהו ומשני הואיל ובדיקת חמץ דרבנן הימנוהו רבנן בדרבנן וי"ל דהתם היינו טעמא משום דבדיקת חמץ הוא בידו לכן נאמן אפילו קטן בדרבנן אבל קשה דהיכא דבידו אפי' בדאורייתא אשה מהימנא דבפרק המדיר (לקמן דף עב. ופס) תנן (ד) וקולה לה מלה ובניקור מעשים בכל יום שאנו סומכין עליהן וי"ל דבירושלמי מפרש דבדיקת חמץ הוא טורח ונשים עצלניות הן ולהכי אי לאו דבדיקת חמץ דרבנן לא הוו מהימני:

והוא שיש גדול עמו. (ה) לא קאי אתרומה דבתרומה סגי בא' כיון דאין מעלין בתרומה דרבנן ליוחסין דלהכי מוקי לה בתרומה דרבנן דבתרומה דאורייתא כיון דסבר תנא דידן דמעלין ממנה ליוחסין כדאמרינן לקמן אינו נאמן אפי' יש גדול עמו הלכך בתרומה סגי באיהו לחודיה וכל היכא דבעינן תרי מדרבנן סגי בהוא ואמר: **קיום** שטרות דרבנן. תימה כיון דמדאורייתא אפילו אין עדים שיכירו חתימת העדים הטטר כשר א"כ כל אדם שילה יזיף ויכתוב ויחתום מה שילה ויגבה ממנו והכא אור"ש) דאיכא למימר כגון שלוה מודה שכתבו וטוען שהוא פרוע וקסבר האי תנא דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו והאי קיום הוי ולאי מדרבנן אי נמי כגון שנתקיים משדה אחת או משתי שדות ויולא מתחת ידי עצמו דאמר לעיל (דף כ.) דמיישינן שמא זייף ומיהו בריש גיטין (דף ג. ופס) מוכח דאפילו היכא דאין מכירין החתימה כלל הוי מדאורייתא כמי שנתקרע עדותן בב"ד דהימנה רבנן בדרבנן

כדין וקשה לרבינו יצחק דבפ' נושאין על האלמנה (יבמות דף לט: ופס) מפרש הש"ס הא דאין מוקלין תרומה לעבד משום דלמא אתי לאמוקיה ליוחסין מה צריך להאי טעמא הוה ליה למימר דאין מוקלין אפי' אין מעלין שמא יטול גם אחר שיתמחר כדפריך הכא הש"ס וכן מפרש התם הש"ס דאין מוקלין לאשה בלא בעלה משום גרושה ומאי טעמא נמי דמתן דאמר מוקלין וי"ל דלא שכיחא כולי האי שיטול תרומה אחר שיתמחר לא בתרומת עבד ולא בתרומת כהן כי ירא פן יבדקוהו ויתברר שהוא עבד ויוציאו עליו קול עבדות ולא חיישינן נמי פן ימכרו רבו לישראל ויטול תרומה שהרי מזונותיו על רבו ואין אדם מוטח ולא לו וכולי האי לא חיישינן שמא יאמר לו רבו ישראל לאי מעשה ידיך במזונותיך:

תנן

ר"ה ברי' דר"י אמר נגידי נמי מנגדינן להו. אמר ר"נ תנא באבל רבתי פי' מסכתא היא וקרי' אותה מס' שמחות ומשנה ראשונה שלה זו היא הנוסס הרי הוא כחי לכל דבריו בד"א בשנתגרשה מן האירוסין נפרעת ע"י עצמה שאין לבו גם בה. ההוא ארוס וארוסתו דאתו קמי' דרבא אוקי רבא שליח ביניהו. פי' בפניי היו הוה יתיב ר"א ב"מ קמי'. א"ל למה ליה למר כולי האי והאר"נ תנא באבל רבתא ר. א"ל ה"מ היכי דלא גיסי אהדדי הכא הא חזינא דגיסי אהדדי. פי' שמכירין זא"ז ברמיזות ובקריצות: **מתני'** ואלו נאמנין להעיד בגודלן על מה שראו בקוטנן. פי' אע"ג דבעינן ראי' והגדה בכשרות הכא נאמנים על ראית קטנותם משום דהוה מדרבנן ודווקא להעיד בגודלן על מה שראו בקוטנן אבל להעיד בקטנותם לא פי' שאם יאמר הקטן זה כת"י של אבא אין משגיחין בדבריו דאמרי' אין ממש בדבריו ואע"ג דראית קטנותו אמרי' אי לאו דקים לי' שפיר לא הוה מסהיד בגודלו. נאמן אדם לומר זה כת"י של אבא זה כת"י של רבי זה כת"י של אחי. פי' ומקיימים השטר על פיו. ואע"פ

פי' בדבר שהוא מדבריהם האמינוהו. ואין זה עוקר דבר מן התורה אלא הם אמרו והם אמרו. הם הצריכו העדות והם הכשירו בו את אלו ודווקא באלו שהוא רגיל בהן הוא נאמן אבל על כתב נכרים אינו נאמן להעיד על ראית קטנותו דדילמא לא קים ליה שפיר ואפילו אמר אני ראיתי כשחתם בשטר זה אין ראית הקטן עדות עד שיאמר כי אני מכיר בחתימתו ודווקא הקרוב מעיד על חתימת הקרוב ואין זה נוגע בעדותו שאין מגיע לקרובו שום הנאה והפסד אלא למלוה וללוה מגיעים. אבל אם היו העדים קרובים למלוה או ללוה או שהי' שניהם קרובים אל"ז אינן נאמנים להעיד על החתימה שאין מוציאין ממון ע"פ קרובים. ראע"ג דקיום שטרות דרבנן ראית קטן הוא דהכשירו בהן חכמים. אבל לא עדות קרובים: זכור הייתי וכו' מ"ט כיון דרוב נשים בתולות נשאות גלוי מילתא בעלמא הוא לברר הדבר. פי' אע"ג דבמידי דממונא לאו מהימן דלאו עליה בלחוד סמכי אלא על הרוב. וה"ה דבעינן נמי הכא והוא שיש גדול עמו ששני

מסורת הש"ס

(ח) מהרלדרין סי' כ) [מס' שמחות פ"ב]. (ג) [בערוך ערך עמד גורם ומושבן]. (ד) [לעיל כח.]. (ה) [לעיל עז. ב"ב נב.]. (ו) גיטין מ.. (ז) [לעיל עז.]. (ח) [מלאתי לאם רשות הרבים מפסיק מבית לבית שרי. מ"ר]. (ט) [עי' תוס' לעיל יט. ד"ה מודה].

תורה אור השלם

1. הִנֵּה יְיָ מְטַלְטֶלְךָ טַלְטֵלָה גֶּבֶר וְעֹטֵךְ עָטֶה:
ישעיה כב יז

גליון הש"ם

תוס' ד"ה והוא וכו' לא קאי אתרומה. עי' מיימוני דף נט ע"א תוס' ד"ה אפילו עבד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כפר קטן נידון כמבוי מי: (ב) שם נגודי מנגדינן כל"ל ותיבת נמי נמחק: (ג) תוס' ד"ה כפר קטן נידון כמבוי וטעמא: (ד) ד"ה אלו כו' דבפרק המדיר תנן ואינה קוצה לה:

מוסף רש"י

בית הפרס. הוא שדה שמחרש בה קבר כדתנן (אהלות פי"ז מ"ל) המוכר את הקבר כרי זה עושה בית הפרס מלא מעזה מלא אמה, וגזור רבנן שמא כתתה מתריסה את העצמות ופיזרתן באורך המעזה ויש כאן עצם כשעורה ויעבור ויטיטנו, ונעלם כשעורה מטמאה במגע ובמשא דהייט היטט (פסחים צב: וכעי"ז ברכות יט:) ואוקמי רבנן כל סביבות הקבר מאה אמה בספק טומאה (נדה נז ועי' לקמן כח.). בית הפרס, תני מעזה תלם אחד של מאה אמה (מו"ק ה:) לו: לשון דבר שבור ופרוס על שם שנפרסו העצמות (נדה נז.). דרוב נשים בתולות נישואות. ריב נשים שנעולה שנישאות לנעל, בתולות הן (רשב"ם ב"ב צב:).

תוספות רי"ד

ת"ש המגרש את אשתו לא תנשא בשכונתו. פי' לפי שמכרת ברמיזותו ובקריצותו ושמא יבואו לידי עבירה. ואם היה כהן לא תדור עמו במבוי. פי' שמא יבוא עליה וכהן אסור בגרושה [אם היה כפר קטן] זה היה מעשה ואמרו כפר קטן נידון כשכונה: איבעי' להו מי נדחה בפני מי ת"ש דתניא היא נדחת מפניו והוא אינו נדחה מפניה. ואם היתה חצר שלה הוא נדחה מפניה איבעיא להו היתה חצר של שניהם מהו. ת"ש היא נדחית מפניו דטלטולא דגברא קשה מדאיתתא: ת"ר לוה ממנה בנכסי אביה. פי' בעודה תחתיו שהי' בידה נכסי מלוג ובכהן שגירש את אשתו מיירי ה"ז אינה נפרעת אלא על ידי שליח. פי' ולא ע"י עצמה שלא יתקרבו בדבריהם. א"ר ששת כי אתו לקמן לא מזדקקינן להו. ר"פ אמר שמותי משמתינן להו

עמנו על הגורן והמקום הזה בית הפרס ועד כאן היינו באין בשבת אבל אין אדם נאמן לומר דרך היה לפלוני במקום הזה מעמד (ג) ומספד היה לפלוני במקום הזה: **גמ'** אמר רב הונא בריה דרב יהושע והוא שיש גדול עמו וצריכא דאי אשמעינן אביו משום דשכיח גביה אבל רבו לא ואי אשמעינן רבו משום דאית ליה אימתיה דרביה אבל אביו לא ואי אשמעינן הני תרתי אביו דשכיח גביה ורבו דאית ליה אימתיה אבל אחיו דלית ליה לא הא ולא הא אימא לא קמ"ל כיון (ד) דקיום שטרות מדרבנן הימנוהו רבנן בדרבנן: (ה) זכור הייתי בפלונית שיצאה בהינומא וראשה פרוע: מאי טעמא (ו) כיון דרוב נשים בתולות נישואות גלוי מלתא בעלמא הוא: ולשהיה איש פלוני יוצא מבית הספר לטבול לאכול בתרומה: ודלמא עבד כהן הוא מסייע ליה לר' יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי (ז) אסור לאדם שילמד את עבדו תורה ולא והתניא (ח) לוה הימנו רבו או שעשאו רבו

אפוטרופוס

עין משפט נר מצוה

קיח א ב ג מיי' פכ"ז מהל' אישות הלכה כז סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ז וסימן קיט סעיף יא:
קיט ד מיי' שם טוש"ע שם סי' קיט ס"ס:
קכ ה ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
קכא ז ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף י:
קכב ט י מיי' פ"ז מהל' עדות הלכ' ו ופי"ד הלכה ג סמג לאוין רטו טוש"ע מ"מ סי' לה סעיף ד ה ו וסי' מו סעי' ח [וכרב אלפס עוד ביומות פ"ג דף יא ע"ב]:
קכג כ מיי' פט"ז מהל' אישות הלכה כה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף טו:
קכד ל מיי' פ"כ מהל' אסורי ביאה הלכ' טו טוש"ע שם סי' ג סעיף ה:
קכה מ מיי' פ"ח מהל' עבדים הלכה יח טוש"ע י"ד סי' רסז סעיף עז:
קכו נ מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף ע:

לעזי רש"י

פריווי"ץ [פריבי"ץ]. מכיר קרוב.

תוספות רי"ד (המשך)

שמתו בעוד זה קטן. שנמצא שמעיד עכשיו כשהוא גדול על ראית קטנותו נאמן הוא משום דקיום שטרות דרבנן. זכור אני בשאת פ' שיצאת בהינומא וראשה פרוע פי' והוא סימן שנשאת בתולה וכתובתה מאתים כדאמרינן בריש פירקן. ושהיה איש פ' יוצא מבית הספר לטבול לתרומתו ושהיה חולק עמנו בגורן ושהמקום הזה הוא בית הפרס אבל אינו נאמן לומר דרך הי' לאיש פלוני במקום הזה מעמד ומספד הי' לפלוני במקום הזה. פי' דאפוקי ממונא הוא ובעי' עדות מעלייתא והיינו טעמא דכתובה דרוב נשים בתולות נשאות: אמר ר"ה ברי' דר"י והוא שיש גדול עמו. פי' דשני עדים צריך להעיד על חתימ' שהיא שלהן כדאמר לעיל דע"כ לא פליגי רבנן עלי' דר' אלא בו"א זה כתבי אבל זה כתב חבירי מודו רבנן דבעינן שנים עדים על כל חתימה וחתימה והכא אמר ר"ה דוקא ראיית קטן א' הכשירו ולא ראיית שני קטנים שאם היו שניהם מעידין בגודלן על מה שראו בקוטנן אינן נאמנים אלא בעי' שיהא א' גדול מעיד על ראית קטנותו. וצריכא דאי אשמעינן אביו משום דשכיח גבי' פי' ונותן עיניו בקטנותו מכתב יד אביו אבל רבו אימא לא ואי אשמעינן רבו משום דאית ליה אימתי' דרביה אבל אביו אימא לא ואי אשמעינן הני תרתי אביו משום דשכיח גבי' ורבו משום דאית ליה אימתי' אבל אחיו דלא הא ולא הא אימא לא קמ"ל. כיון דקיום שטרות דרבנן. פי' דמדאורייתא לא בעי קיום דאר"ל עדים החתומים ע"ה נעשה כמי שנתקרע עדותן בב"ד הימנה רבנן בדרבנן